

't Tolberter Tochtje 8,0 km

Omgeving Tolbert

Welkom op de Ommetjes paden in Groningen

't Tolberter Tochtje is een wandeling in en om Tolbert, het oudste dorp van de gemeente Leek. Op initiatief van Oldebert, vereniging van dorpsbelangen Tolbert, is dit ommetje in samenwerking met Landschapsbeheer Groningen gerealiseerd.

Het ommetje voert langs karakteristieke cultuurhistorische plekken in Tolbert, zoals de kerk van Tolbert, de Cazemier boerderij en de Tolbertervaart. In het buitengebied ziet u de kenmerkende perceel-scheiding door houtsingels van het coulisselandschap.

Geniet van dit Ommetje, het dorp en het cultuurlandschap. Veel wandelplezier!

Tolbert staat omstreeks het jaar 1000 onder de naam Fredewalda opgetekend in het goederenregister van de Abdij Werden in Duitsland. De huidige naam van het dorp vindt zijn oorsprong in de 15e eeuw. In het Münsterse dekenaatregister wordt het dorp Antiqua Berth genoemd. De naam is in de loop der eeuwen veranderd van o.a. Oldebarth, 't Oldeberth naar Tolbert.

1

KERK VAN TOLBERT

De kerk is omstreeks 1290 gebouwd op een zandhoogte midden in het dorp. Het oudste deel van de kerk is het koor. Het schip en de zadeldakten zijn van een latere datum. De kerk heeft vele verbouwingen ondergaan. Zo werd in de 18e eeuw een houten scheidingswand aangebracht tussen koor en schip waarvoor delen van het koorhek zijn gebruikt. De vloer is voorzien van liggende grafstenen, waarvan de oudste dateert uit 1576. In 1867 werd op de galerij tegen de torenwand aan een orgel geplaatst, gebouwd door Petrus van Oeckelen. De kerk en het omliggende hof zijn in eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken.

2

MENSUMAWEG

Rond 1912 is de eerste sociale woningbouw in Tolbert aan de Mensumaweg gerealiseerd. Aan de oostkant van de weg werden 10 betaalbare huurhuizen gebouwd op een lap grond van 60 meter diep om groente en aardappelen te verbouwen en kleinvee te houden voor de slacht. Vóór de huizen werden twee perenbomen geplant, achter het huis was een regenbak en per twee huizen een pomp. Zelfvoorzienendheid ten top!

6

SINTMAHEERDT (Sunckemaheerdt)

Aan de Leuringslaan ligt een belangrijke boerderij, voor het eerst genoemd in een akte uit 1525, waaruit blijkt dat de heerd in bezit is van de familie Sunckema. Halverwege de 18e eeuw wordt de familie Leuringh de eigenaar. Het geslacht Leuringh heeft een grietman (voorloper van een rechter) van Vredewold, meerdere burgemeesters en een gedeputeerde van de provincie Groningen voortgebracht. Na veel naamswijzigingen is de naam van de boerderij uiteindelijk verbasterd tot Sintmaheerdt.

5

CAROLIEWEG

Aan het eind van De Zandhoogte volgt een stukje van de Tolberter leidijk, de (Oude) Carolieweg. Een leidijk is een lage dijk die door de boeren aangelegd werd om het water en het veen te keren. Ten noorden van de Carolieweg ligt het door houtsingels gevormde coulisselandschap.

4

DE WISSEL

De Wissel is het verbindingspad tussen de Tolbertervaart en de Zandhoogte. Het pad is vernoemd naar de verbreding in de vaart waar de tegemoet komende schepen elkaar konden passeren. Hier kunt u genieten van door de boer ingezaaide bloemenpracht.

3

HOLMERPAD

Het Holmerpad, 't Pad, de Oude Weg en het Malijkse Pad zijn benamingen voor vier verschillende trajecten van een eeuwenoud bewandelbaar kerkenpad tussen de dorpen Tolbert en Marum. Het Holmerpad is sinds ongeveer 1960 niet meer in gebruik.

CAZEMIER BOERDERIJ

Het rijksmonument, waarvan het oudste gebint stamt uit 1607, verleent na de restauratie in 2013 o.a. onderdak aan Oudheidkamer Fredewalda en Ons Dorpshuis. Fredewalda brengt de geschiedenis en de ontwikkeling van Tolbert op een moderne manier in beeld door een unieke maquette van Tolbert omstreeks 1920, ondersteund door voorwerpen, foto's, documenten, verhalen en filmpjes.

Bewegwijzering

't Tolberter Tochtje is op een aantal plaatsen langs de route gemarkeerd met het voetjeslogo.

Een gedeelte van de route gaat over particulier terrein. Bij het begin hiervan staat een welkombordje met gedragsregels. Om teleurstelling te voorkomen zijn enkele regels hier al vermeld.

Praktische informatie

- Alleen toegankelijk op het gemarkeerde pad tussen zonsopgang en zonsondergang
- Betreden op eigen risico
- Honden aan de lijn
- Laat geen afval achter
- Bloemen en planten niet plukken
- Laat dieren met rust en voeder ze niet
- Dit pad loopt over particulier eigendom
- U bent hier te gast

Kijk voor meer Ommetjes op de website van Landschapsbeheer Groningen:
www.landschapsbeheergroningen.nl

colofon:
Ommetjes – een initiatief van Landschapsbeheer zijn korte wandelingen op het platteland voor bewoners en recreanten.
www.landschapsbeheer.nl
www.oldebert.nl
www.fredewalda.nl

Kaart: Copyright © 2011, Landschapsbeheer Groningen. Topografische ondergrond: Copyright © 2011, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

't Tolberter Tochtje 8,0 km

't Tolberter Tochtje is mede mogelijk gemaakt door de EU, de provincie Groningen, de gemeente Leek en het coöperatiefonds van Rabobank Noordenveld West Groningen. De route is verkrijgbaar bij diverse lokale ondernemers in het centrum.

gemeente Leek

Landschapsbeheer Groningen

OMMETJES

't Tolberter Tochtje loopt langs cultuur-historische plekken in Tolbert en door het karakteristieke coulisselandschap van het Zuidelijk Westerkwartier.

